

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Akersgata 64
0180 Oslo

Vår ref.:
SBS

Deres ref.:
22/272

Dato:
3. mars 2022

Høring om endringer i regelverket for inn- og utleie fra bemanningsforetak

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 93 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har sendt på høring med frist 19. april 2022 forslag om endringer i regelverket for inn- og utleie. Høringsnotatet inneholder en rekke forslag til konkrete og generelle innstramminger i innleiereglene.

Tekna er som arbeidstakerorganisasjon opptatt av et sterkt arbeidsrettslig vern og ryddige arbeidsforhold. Det er derfor positivt at regjeringen nå gjør noen grep for å motvirke at arbeidsmiljølovens hovedregel om faste ansettelser undergraves. Vi er positive til tiltak som kan bidra til å få bukt med useriøse aktører i arbeidsmarkedet.

Vi vil nedenfor kommentere de enkelte forslagene i høringen særskilt.

Høringens punkt 3.2 Forbud mot innleie fra bemanningsforetak til bygningsarbeid i Oslo-området

Departementet foreslår å innføre et bransjemessig og geografisk avgrenset forbud mot innleie i byggebransjen i Oslo, Viken og tidligere Vestfold. Det presiseres i høringen at dette primært vil gjelde «byggningsarbeid», slik at det fortsatt vil være mulig å leie inn for eksempel ingeniører, økonomer, administrativt personale osv.

Tekna anerkjenner behovet for å sette inn noen tiltak i byggebransjen i det sentrale østlandsområdet, da det er nettopp her det har vært store utfordringer knyttet til praktisering av innleie. Vi støtter derfor forslaget om forbud mot innleie i byggebransjen for «byggningsarbeid» i det angitte geografisk avgrensede området.

Det bemerkes at forbudet bør ha en tidsbegrensning, og at en videreføring av et slikt forbud i forskrift bør evalueres fortløpende.

Høringens punkt 3.3 Generelle innstramminger i adgangen til innleie fra bemanningsforetak

Departementet foreslår at adgangen til å leie inn arbeidstakere ved arbeid av midlertidig karakter oppheves, jf. § 14-12 første ledd, jf. § 14-9 andre ledd bokstav a. Tekna er enig i departementets syn om at det særlig er innleie etter denne bestemmelsen som synes å fortrenge faste ansettelse.

Vi mener at fast ansettelse direkte hos den virksomheten som skal ha arbeidet utført normalt er det som gir best forutsigbarhet og trygghet for arbeidstaker. Denne tilknytningsformen gir som oftest også best grunnlag for tillit og samarbeid mellom partene.

Tekna anerkjenner som nevnt at det kan være behov for en innskjerping av innleiereglene i visse bransjer. Formålet med dette må være å bevisstgjøre både innleier og utleier av arbeidskraft, og dermed hindre misbruk av regelverket.

I et samfunnsperspektiv er det likevel nødvendig å avveie arbeidstakeres behov for stabilitet og trygghet mot behovet for fleksibilitet i arbeidslivet. Mange virksomheter er helt avhengige av å leie inn arbeidskraft. Det kan være ulike årsaker til dette, blant annet sesongvariasjoner, og at virksomhetene ikke har mulighet til å til enhver tid ha den aktuelle spisskompetansen som etterspørres i markedet.

Det synes å være en tendens til at virksomheter som leier ut arbeidskraft i større grad leverer mer helhetlige tjenester, med flere ansatte inn i prosjekter, hvor utleier har et totalansvar for resultatet. Det er utleier som står ansvarlig for kvaliteten på leveransene og det er utleier som har arbeidsgiveransvaret for den enkelte medarbeider som jobber på prosjektet, også når de er ute hos kunde. Virksomhetene leverer dermed i stor grad tjenester som vil bli definert som reelle entreprisekontrakter.

Det kan av og til være vanskelige grensdragninger mellom entrepris og innleie eksempelvis i konsulentbransjen, jf. høringens punkt 3.4. Konsulenter arbeider i noen tilfeller side om side med fast ansatte hos oppdragsgiver i "onsite-entrepriser" eller som innleide. Det er her tale om arbeidstakere i faste og relativt forutsigbare arbeidsforhold. Tekna er bekymret for at en lovendring kan treffe for bredt, og at det kan være en del tilfeller som verken fanges opp som entrepris eller av aml. § 14-13. Det er viktig at en lovendring i så fall treffer de tradisjonelle vikarbyråene og bemanningsselskapene i lys av formålet med lovendringen. Det er ikke ønskelig at en potensiell lovendring får utilsiktede konsekvenser, og rammer arbeidstakere og drift hos seriøse arbeidsgivere.

Mange konsultentselskaper tilbyr gode faglige rammer og gode arbeidsvilkår, og er derfor populære arbeidsgivere blant våre medlemmer. For noen er det attraktivt å kunne være en del av et større fellesskap av fagpersoner i et velrennomert konsultentselskap. Selv om det kan være et visst arbeidspress i denne bransjen, er det altså ikke alltid slik at de som leies ut har et ønske om fast ansettelse hos en kunde de jobber for.

I realiteten er det derfor ikke slik, ut fra det Tekna erfarer, at alle disse innleietilfellene fortrenger faste ansettelser. Det bør derfor diskuteres hvordan seriøse konsulent- eller bemanningsselskaper som leier ut rådgivere med spisskompetanse fortsatt kan ivareta en fornuftig drift. Noen virksomheter vil fortsatt ha behov for rådgivende tjenester innen IT, ingeniørfag, tekniske fag mv. Rådgiverbransjen er en viktig del av arbeidslivet, og det er etter vår oppfatning ikke ønskelig at innstramminger gjør det umulig å leie inn enkeltkonsulenter til særskilte oppdrag.

Det understrekes derfor at det fortsatt synes å være et behov for å skaffe til veie informasjon om denne bransjen, herunder hvor mange som omfattes og hvor behovet for innstramminger først og fremst vil gjøre seg gjeldende. Tekna ville vært tryggere i sin støtte til forslaget dersom behovet for innstramminger ble underbygd med mer fakta.

Tekna mener uansett at mye av behovet for å leie inn arbeidskraft i stor grad vil kunne ivaretas ved at det fortsatt er mulig å leie inn til vikariat, og fordi adgangen til å inngå avtaler med fagforeninger med innstillingsrett er i behold. Sistnevnte vil forhåpentligvis også kunne bidra til å motivere virksomhetene til å samarbeide med tillitsvalgte, inngå tariffavtaler, og dermed også muligens øke organisasjonsgraden i bransjer som ikke har hatt tradisjon for dette.

Høringens punkt 3.4 Grensen mellom innleie og entrepriser

Det foreslås i høringen at det inntas en definisjon av hva som menes med innleie av arbeidstakere. Dette er blant annet for å unngå omgåelse av innleiereglene ved å definere det som noe annet, for eksempel entrepriser.

Mange av Teknas medlemmer jobber i virksomheter hvor man driver en kombinasjon av innleie og entrepriser. Noen ganger kan det være noe uklart hva som er omfattes av innleiereglene og hva som er entrepriser. Tekna mener at en definisjon i loven vil kunne bidra til å bevisstgjøre aktørene, og dermed unngå misforståelser eller misbruk av innleiereglene.

Vi mener at det konkrete forslaget til lovtekst er godt egnet til å skape større klarhet og definere grensene nærmere. Når grensen mellom innleie og entrepriser klargjøres på denne måten, vil dette skape mer forutsigbarhet, både for arbeidsgiver og arbeidstaker. Det vil også bli lettere å etterprøve saker hvor omgåelse er et tema. Til syvende og sist vil domstolene kunne prøve dette, men da med noe mer veiledning enn i dag, i både lovtekst og forarbeider.

Høringens punkt 3.5 Rett til fast ansettelse etter en viss tid

Det foreslås i høringen å endre dagens 3- og 4 års regel til 2 år.

Forutsatt at det ikke lenger vil være tillatt å leie inn arbeidstakere ved midlertidig behov, vil dette i realiteten gjelde for vikarer og innleie etter særskilt avtale med tillitsvalgte. En hovedregel på krav om fast ansettelse etter to år bør etter vår mening kunne fravikes etter avtale med tillitsvalgte, eksempelvis opp til tre år.

Høringens punkt 3.7 Krav til bemanningsforetak

Bemanningsforetaksregisteret foreslås erstattet med en godkjenningsordning, noe som virker fornuftig etter Teknas syn. På denne måten vil man forhåpentligvis kunne kvitte seg med useriøse aktører i innleiemarkedet.

Tekna støtter forslaget, og mener at det er en stor fordel at Arbeidstilsynets rolle styrkes som beskrevet i punkt 3.7.

Med vennlig hilsen

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening

Line Henriette Holten
generalsekretær